

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0530106 Svarvaretorpet*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”*kartverktyget skyddad natur*”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Maria Johansson

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0530106 Svarvaretorpet

Kommun: Mellerud

Områdets totala areal: 17,4 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-09-21

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-20

Markägarförhållanden:

Området ägs av privata markägare.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9010 - Taiga

9050 - Näringsrik granskog

9080 - Lövsumpskog

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: Det främsta syftet med området är att bevara en näringsrik granskog med dess typiska arter och mer sällsynta arter som idegran och uddbräken.

Motivering: Skogen i delar av området består av näringsrik granskog. Denna skogstyp finns i Västsverige inom Dalformationens kalkområden samt på ett fåtal andra platser med god näringsrikedom, exempelvis Ovandalen på Halleberg. Skogen som domineras av gran har ett stort lövinslag och ett örtrikt fåltskikt. I bottenkiktet uppträder krävande markmossor. Sällsynta arter som idegran och uddbräken finns i området.

Prioriterade åtgärder: Hela området bör på sikt omfattas av naturreservat. Området lämnas till fri utveckling.

Beskrivning av området

Området ligger i dalformationens södra del. Dalformationen domineras av kvartsitkalkskiffer som bildar långa bergsryggar i nordnordost- sydsydvästlig riktning. På grund av kalkinslaget fås en rikare jordmån. I det aktuella området växer s.k. ängsgranskog. Diverse lövträd och buskar finns representerade i buskskiktet och fältskiktet har en rik flora. Tall och al finns också representerade. I den östra delen av området finns ett tjugofemtal idegranar. Svarvaretorpet hyser Sveriges största bestånd av den mycket sällsynta ormbunken uddbräken. Uddbräken är också rödlistad som starkt hotad enligt rödlistan 2015. Andra rödlistade arter som observerats i området enligt Artportalen är skogssvingel (VU), strävlost (NT), blekspindling (NT), kalkmjölnavling (DD), kungsspindling (NT). Området är till största delen skyddat som naturreservat och används för vetenskapliga studier.

I området finns näringsrik granskog 9050, taiga 9010 och lövsumpskog 9080 och utvecklingsmark till dessa naturtyper. Det finns även 0,6 ha ädellövskog som på sikt kan utvecklas till ädellövskog i branter 9180. Denna utvecklingsmark ligger i sydöstra delen av området och domineras av gran, sälg och hassel men innehåller också lönn, rönn, asp, ek, alm och björk. Skogen är flerskiktad och rikligt med död ved förekommer.

Natura 2000- området är till största delen klassat som nyckelbiotop. Området ligger också inom riksintresse för naturvård.

Vad kan påverka negativt

Följande åtgärder skulle påverka området negativt. I den del som är naturreservat är de reglerade:

- Avverkning. Avverkningar av skogen kan skada markförhållandena och ge förändrad hydrologi.
- Plantering. Plantering skapar negativa förutsättningar för fält- och bottenskiktet.
- Rövning, buskrövning och gallring. Det kan förändra ljusinsläpp och jordmån. Hassel är värdväxt för många mykorrhizasvampar, så bortrövning av hassel kan ge negativa effekter.
- Markberedning, dikning och skogsgödsling. Markberedning och dikning ger förändrad hydrologi och skogsgödslingen förändrar näringssammansättningen.
- Uttransport av virke och skogsbilvägar. Skogsbilvägarna fragmenterar områden och virkestransporter kan ge markskador och förändrad hydrologi.
- Grävning, schaktning, anläggande av ny väg, breddning av befintlig väg eller uppförande av ny byggnad etc.
- Ett ökat besöksstryck. Det skulle kunna skada det känsliga uddbräkenbeståndet. Det är inte troligt att besökarna kommer att öka eftersom området ligger långt från större städer och friluftslivet rör sig troligen mest på de anlagda motionsspåren i anslutning till området.
- Fragmentering. d.v.s. Det blir för långt till liknande naturtyper för att något genflöde ska kunna ske. Det kan på sikt leda till att arter dör ut.
- Ett ökat kvävenedfall. Det kan framförallt påverka lavar och mossor negativt.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd: 74 % av området är skyddat som naturreservat. Resten av området bör också på sikt

omfattas av naturreservat.

Skötsel: Området lämnas till fri utveckling.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9010 - Taiga

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,3 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns längst i öster i området. Den sträcker sig enligt nuvarande inventering även en liten bit utan för naturreservat in i den del av Natura 2000- området som är oskyddad. Den utgörs av drygt 80- årig granskog med inslag av 130-åriga tallar. I övrigt finns björk, ek, rönn och sälk. Skogen är flerskiktad och naturligt luckig. Det finns måttligt med död ved.

Det finns också 1,6 ha granskog i det nordöstra hörnet av området, som på sikt kan utvecklas till taiga. Denna ligger mestadels i den oskyddade delen av området. Förutom gran så finns tall, björk och rönn. Skogen är flerskiktad och död ved förekommer

Naturtypen förekommer generellt sett på torr-blöt och näringsfattig - näringsrik mark i boreal-boreonemoral zon. Trädskiktet är normalt mellan 30-100% och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälk. Inslag av andra trädslag kan finnas liksom även brandfält och stormfällningar. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog och den ska befinna sig i ett sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen.

Naturtypen taiga beskrivs generellt som naturliga, gamla, boreala och hemiboreala skogar, ”naturskog” eller ”naturskogsartad skog”. Med naturliga, gamla skogar menas skogar som bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Här ska exempelvis finnas gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning, men de har aldrig omfattats av större kalavverkningar. De hyser en rad hotade arter bland mossor, lavar, svampar och evertebrater (främst skalbaggar). Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Typiska arter är linnea, mattlumner, plattlumner, knärot, ögonpyrola, grönpyrola, tallört, vedrappmossa, blåmossa, platt fjädermossa, skogshakmossa, garnlav, kattfotslav, läderlappslav, sotlav, skinnlav, lunglav, kandelabersvamp, rosenticka, koralltaggsvamp, ullticka, tallticka, rynkskinn m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Taiga (9010) ska vara minst 1,3 hektar och på sikt gärna öka till 2,9 ha. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga/Storskaliga naturliga processer, t.ex. åldrande, avdöende, omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. svamp- och insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Gran ska präglade skogen. Det ska finnas gammal

tall och gran och föryngring av nya tallar och granar som efterträdare. Krontäckningen ska kunna variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Hydrologi och markens näringsstatus ska vara ostörd och naturlig. Skogen ska ha ingen eller endast lite negativ mänsklig påverkan. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas följande strukturer/substrat: gamla träd; levande träd med döda träddelar, liggande död ved, stående döda eller döende träd. För landet och naturtypen främmande och/eller invasiva trädarter ska inte finnas i området. Typiska arter ska förekomma.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedömdes vid inventeringstillfället år 2009 som gynnsamt.

9050 - Näringsrik granskog

Areal: 15,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 6,9 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen i området består av ängsgranskog. I buskiktet finns skogstry, olvon, hassel, ek, lönn, björk, säl, asp och rönn. I fältskiktet finns kärlväxter som blåsippa, vätteros och de typiska arterna skogsbingel, sårläka och myskmadra. Här finns också den mycket sällsynta ormbunken uddbräken, rödlistad som starkt hotad. Mossor som kruskalkmossa, grov fjädermossa m.fl. förekommer också.

Förutom de 6,9 ha som håller naturtypsklass så finns 0,6 ha utvecklingsmark i den östra delen av området, söder om utvecklingsmarken till 9010.

Generellt sett förekommer naturtypen ofta på basisk berggrund och i södra Sverige ofta på mullrik brunjord. Naturtypen är näringsrik och torr-blöt och översilning kan förekomma. Naturtypen ligger ofta i sänkor, på dalbottnar eller i sluttningar med finsediment och/eller rörligt markvatten men kan även förekomma på flack mark. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och gran utgör minst 50 % av grund-ytan. Utöver gran kan samtliga inhemska trädslag förekomma.

Skogen ska vara, eller i en relativ nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog med avseende på egenskaper och strukturer. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden.

Typiska arter är: trolldruva, majbräken, strävlost, brudborste, guckusko, tibast, knärot, blåsippa, ormbär, svarta vinbär, underviol, mörk husmossa, skogshakmossa, kranshakmossa, trådticka, rosenticka, gul taggsvamp, ullticka, rynkskinn, porslinsspindling, grangråticka m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Näringsrik granskog (9050) ska vara minst 6,9 hektar och på sikt öka till ca 7,5 ha. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer t ex åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar t ex insektsangrepp, stormfällning eller brand ska prägla skogen i området. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Krontäckningen ska kunna variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas gamla träd och föryngringar av träd som efterträdare till följande arter; gran. För landet och naturtypen främmande och/eller invasiva arter ska inte finnas i området. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd (allmänt rikligt förekommande); död ved i olika former inklusive levande träd med döda träddeklar (rikligt förekommande). Typiska arter av ska förekomma.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för naturtypen i området är inte gynnsamt, men kommer att bli det på sikt när granen uppnått högre ålder.

9080 - Lövsumpskog

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,3 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

En liten yta med alsumpskog finns i den östra delen av området. Inslag av gran finns och rikligt med död ved.

Naturtypen beskrivs generellt som fuktig till blöt lövskog med en täckningsgrad på 50-100 %, varav lövträd som ask och triviallöv utgör minst 50 % av grundytan. Videarter kan förekomma både i träd- och buskskiktet. Gran är vanligt inslag i naturtypen. Naturtypen förekommer på frisk-fuktig mark påverkad av högt grundvattnen. Översvämningar är vanligt. Sumpskog förekommer både på mineraljord och på torvmarker. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Träden står ofta på socklar. Skogen kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Vanligtvis formas skogen av naturliga störningar, men ibland, i brist på naturliga störningar, krävs aktiva insatser för att upprätthålla naturtypens strukturer och funktioner. Skogen kan under perioder befinna sig i yngre successionsstadier. Välbevarad grundvattenstatus är en viktig förutsättning för att naturtypen ska ha fortsatt höga bevarandevärden. Typiska växter är missne, bäckbräsma, klotstarr, skärmstarr, springkorn, piskbaronmossa, mörk husmossa, dunmossa, stjärntmes, mindre hackspett, entita m.fl.

Naturtypen är känslig för faktorer som stör den skogliga kontinuiteten och den naturliga dynamiken. Den är också känslig för förändringar i hydrologin som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Lövsumpskog (9080) ska vara minst 0,3 hektar. Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga naturliga processer t.ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar t.ex. översvämningar, insektsangrepp, stormfällning eller brand ska prägla skogen i området. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Näringsstatusen ska vara naturlig och hydrologin ostörd. Skogens hydrologi ska inte påverkas av markavvattning. Varken avvattning eller tillrinnande diken som har en negativ påverkan på sumpskogen ska finnas. Det ska finnas gammal klibbal och föryngring av nya klibbalar som efterträdare. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. För naturtypen främmande eller invasiva trädarter ska inte finnas området. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd, levande träd med döda träddeklar, liggande död ved, stående döda eller döende träd. Sockelbildning ska förekomma. Typiska arter ska förekomma.

Bevarandetillstånd

Trots att ytan är liten bedömdes bevarandetillståndet som gynnsamt vid inventeringstillfället år 2009.

Dokumentation

ArtDatabanken. 2015: Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2017-08.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1989: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.

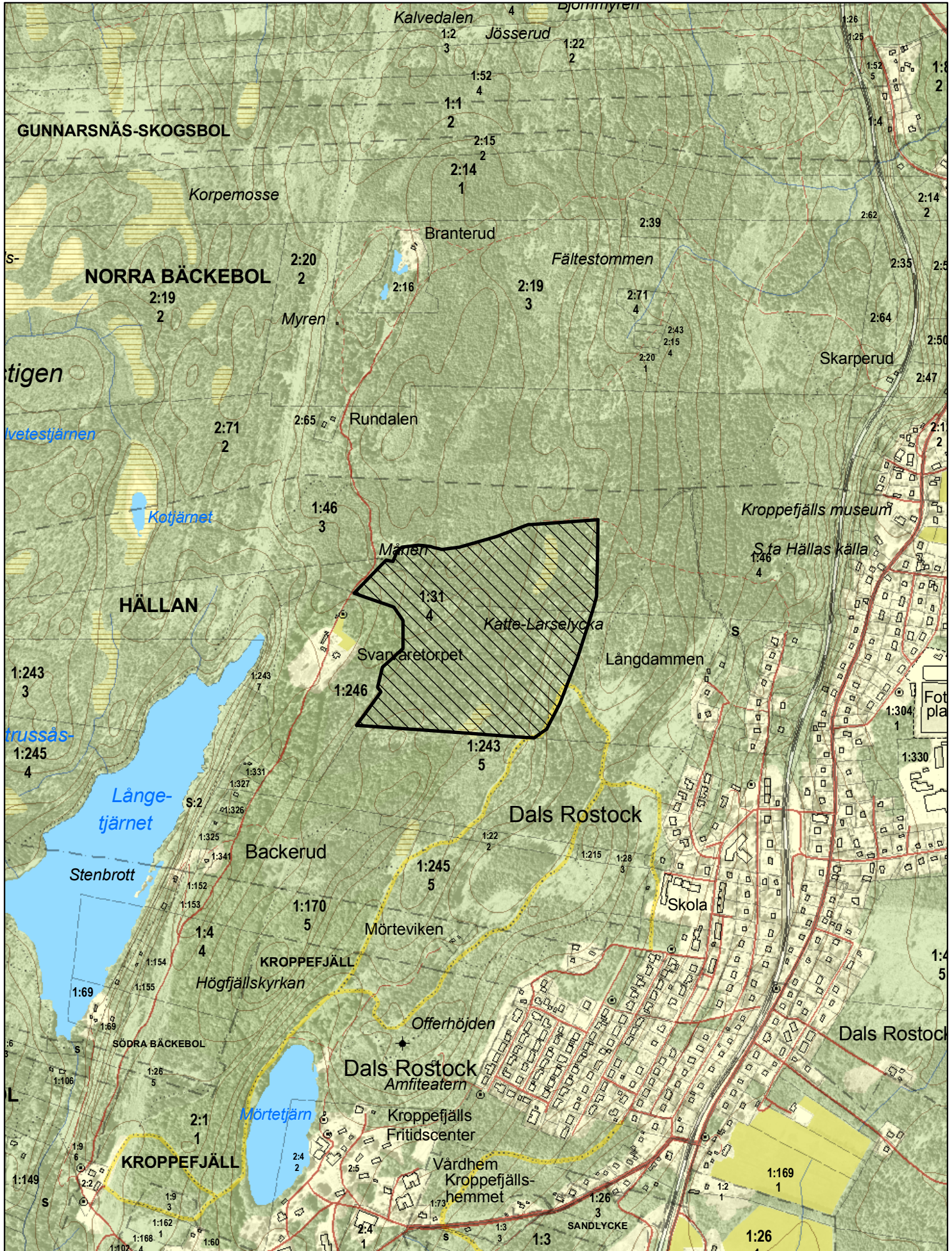
Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 2002: Skötselplan för naturreservatet Svarvaretorpet. Beslut 2002-09-02.

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Natura-2000/. 2017-08.

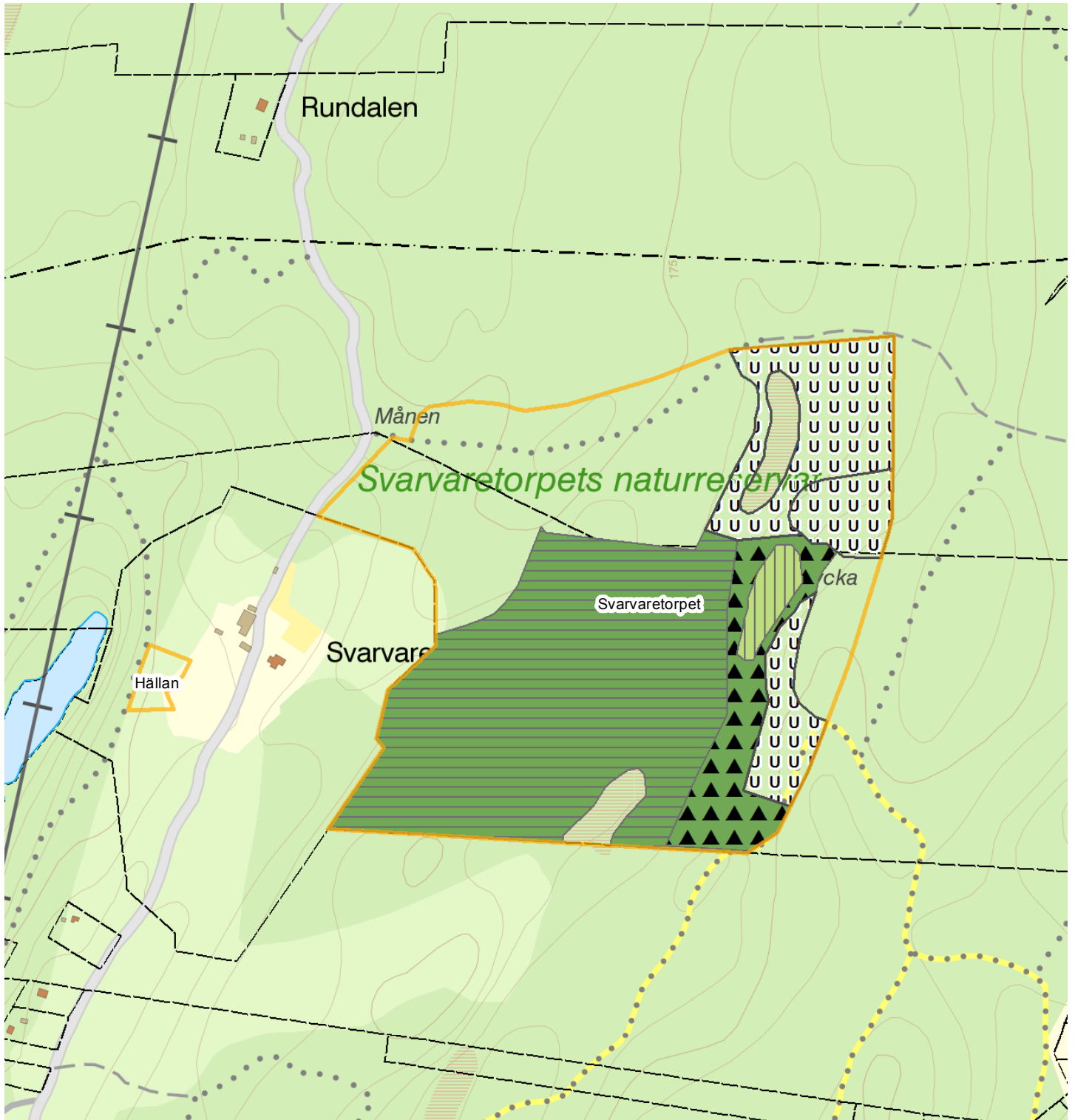
Bilagor

Bilaga 1. Karta med avgränsning av Natura 2000-området

Bilaga 2. Naturtypskarta

0 125 250 500 Meters

Natura 2000-naturtypskarta, Svarvaretorpet SE0530106 Melleruds kommun

Utvecklingsmarken håller idag inte naturtypskvalitet
men kan komma att göra det inom en snar framtid.
Utvecklingsmarken är viktig för att uppnå gynnsamt
bevarandetilstånd i området.

Natura 2000
Habitatdirektivet	Utvecklingsmark, icke
Natura-naturtyp	9050 - Näringsrik granskog
	9010 - Taiga	9080 - Lövsumpskog